

Euro obywatel: Scenariusze
lekcji o prawach obywatela
UE oraz historii integracji
europejskiej dla uczniów
szkoły podstawowej.

SPIS TREŚCI

1	„Aby pokój mógł mieć naprawdę szansę, trzeba najpierw, żeby była Europa”	3
2	„Gdyby Europa została kiedyś zjednoczona, szczęście, dobrobyt i duma 400 milionów jej mieszkańców nie miałyby granic”	10
3	Prawa obywatela Unii Europejskiej	17
4	Chodzi o Europę. Chodzi o Ciebie!	25

WSTĘP

Szanowni Państwo,

Z okazji obchodów Europejskiego Roku Obywateli oddajemy w Państwa ręce zestaw czterech scenariuszy lekcji obejmujących tematykę historię integracji europejskiej oraz prawa obywatela Unii Europejskiej.

Nasza publikacja powstała z myślą o uczniach szkoły podstawowej, w szczególności klas szóstych. Scenariusze można wykorzystywać na zajęciach dodatkowych oraz lekcjach historii i społeczeństwa zawierających treści wykraczające poza podstawę programową. Publikacja składa się z dwóch części: scenariuszy poświęconych historii integracji europejskiej po II Wojnie Światowej oraz poruszających zagadnienia związane z korzystaniem przez obywateli Unii Europejskiej z przysługujących im praw. Scenariusze zostały rozpisane na 45 minut, lecz z powodzeniem mogą służyć za podstawę poprowadzenia bloku lekcji.

Zajęcia, które proponujemy są realizowane zgodnie z warunkami zalecanymi w nowej podstawie programowej. Opierają się na aktywizujących metodach nauczania, dzięki czemu przyswojenie wiedzy jest łatwe i przyjemne.

Zapraszamy również do odwiedzania strony mlodziezmawplyw.org.pl zawierającej zasoby wiedzy o możliwościach aktywizacji młodzieży. Mamy nadzieję, że przygotowane przez nas materiały dostarczą nowych inspiracji oraz okażą się pomocne w prowadzeniu zajęć. Życzymy ciekawej i owocnej pracy.

Autorzy

TEMAT:

1 „Aby pokój mógł mieć naprawdę szansę, trzeba najpierw, żeby była Europa”¹

Cele lekcji

Po zajęciach uczniowie:

- definiują pojęcie „unia”
- wymieniają wartości, na których opiera się integracja europejska
- rozumieją znaczenie rozwiązania kwestii niemieckiej po II Wojnie Światowej dla rozwoju integracji europejskiej
- potrafią opisać wpływ Ojców Europy na proces integracji europejskiej

Podstawa programowa

Materiał wykracza poza podstawę programową.

Czas: 45 minut

Metody nauczania

- rozmowa kierowana
- burza mózgów
- drzewo wartości
- dyskusja
- jigsaw puzzle

Formy pracy

- zbiorowa
- grupowa
- indywidualna

Środki dydaktyczne

- tablica
- małe kartki papieru
- duże arkusze papieru
- flamastry/kredki
- materiały pomocnicze
- mapa Europy po II Wojnie Światowej

PRZEBIEG LEKCJI

Faza wprowadzająca - 7 minut

Przywitaj się z uczniami. Przedstaw im temat i cele lekcji. Poproś, aby podali przykłady unii, które znają oraz spróbowali samodzielnie określić, co oznacza to pojęcie. Następnie każdy z uczniów tworzy własną definicję tego słowa. Poproś chętne osoby o przedstawienie swoich propozycji. Na koniec zaprezentuj encyklopedyczną definicję traktującą unię jako:

„związek dwóch lub więcej państw”

Skonfrontuj prawidłową definicję z pomysłami uczniów. Postaraj się znaleźć jak najwięcej podobieństw.

1) Słowa wypowiedziane przez Roberta Schumana przed ogłoszeniem swojej deklaracji 9 maja 1950 roku. <http://www.uniaeuropa.org/deklaracja-schumana> (dostęp: 2013.09.10)

Faza realizacyjna – 35 minut

Część I - 15 minut

Rozdaj uczniom małe kartki papieru. Każdy uczeń zapisuje na nich jedną wartość, która jego zdaniem jest niezbędna, aby związek państw (unia) dobrze funkcjonował. Jeśli to konieczne, wyjaśnij uczniom czym jest wartość:

np. jest to coś cennego, ważnego; mogą to być przedmioty (pieniądze, stary zegarek, pierwsza zabawka itp.), ale również elementy niematerialne (np. zdrowie, poczucie humoru).

Następnie podziel uczniów na 4-5 osobowe grupy i rozdaj im arkusze papieru. Zadaniem zespołów jest stworzenie drzewa zbudowanego z wartości niezbędnych dla skutecznego funkcjonowania unii. W korzeniach powinny znaleźć się wartości najważniejsze, które dają początek związkowi państw, a wyżej te, które są mniej istotne lub pojawiają się wraz z rozwojem unii. Wzór drzewa wartości znajdziesz w załączniku 1.1. Zachęć uczniów, aby rozpoczęli od refleksji nad wartościami zapisanymi samodzielnie przez poszczególnych członków grup.

Na koniec tego zadania poproś przedstawicieli grup o zaprezentowanie swoich drzewek. Postaraj się je przyczepić do tablicy/ściany, tak aby pozostawały widoczne przez całą lekcję.

Drzewko wartości powinno uświadomić uczniom, że bez solidarności, zaufania, bezpieczeństwa, czyli pozytywnych wartości nie da się zbudować unii.

Część II – 5 minut

W formie wykładu wyjaśnij uczniom, że budowa zjednoczonej Europy rozpoczęła się po zakończeniu II Wojny Światowej. Wskaż rolę nazistowskich Niemiec w II Wojnie Światowej. Następnie zadaj uczniom pytanie: Gdybyście byli przywódcami państw europejskich, które pokonały III Rzeszę, w jaki sposób zachowalibyście się wobec tego państwa? Pozwól uczniom na swobodną dyskusję. Mogą również wypracować pomysły w grupach, a następnie krótko je przedstawić. Podsumuj wypowiedzi uczniów prezentując koncepcje zachowania się wobec Niemiec po II Wojnie Światowej (załącznik 1.2). Podkreśl, że mimo tylu cierpień wyrządzonych w trakcie II Wojny Światowej Europejczycy postanowili ze sobą współpracować i do tej współpracy włączyć Niemcy. Na początku wielu Europejczykom bliska była koncepcja srogiego ukarania Niemiec, ale z czasem postawili na wartości, które uczniowie zawarli w drzewkach.

Część III – 15 minut

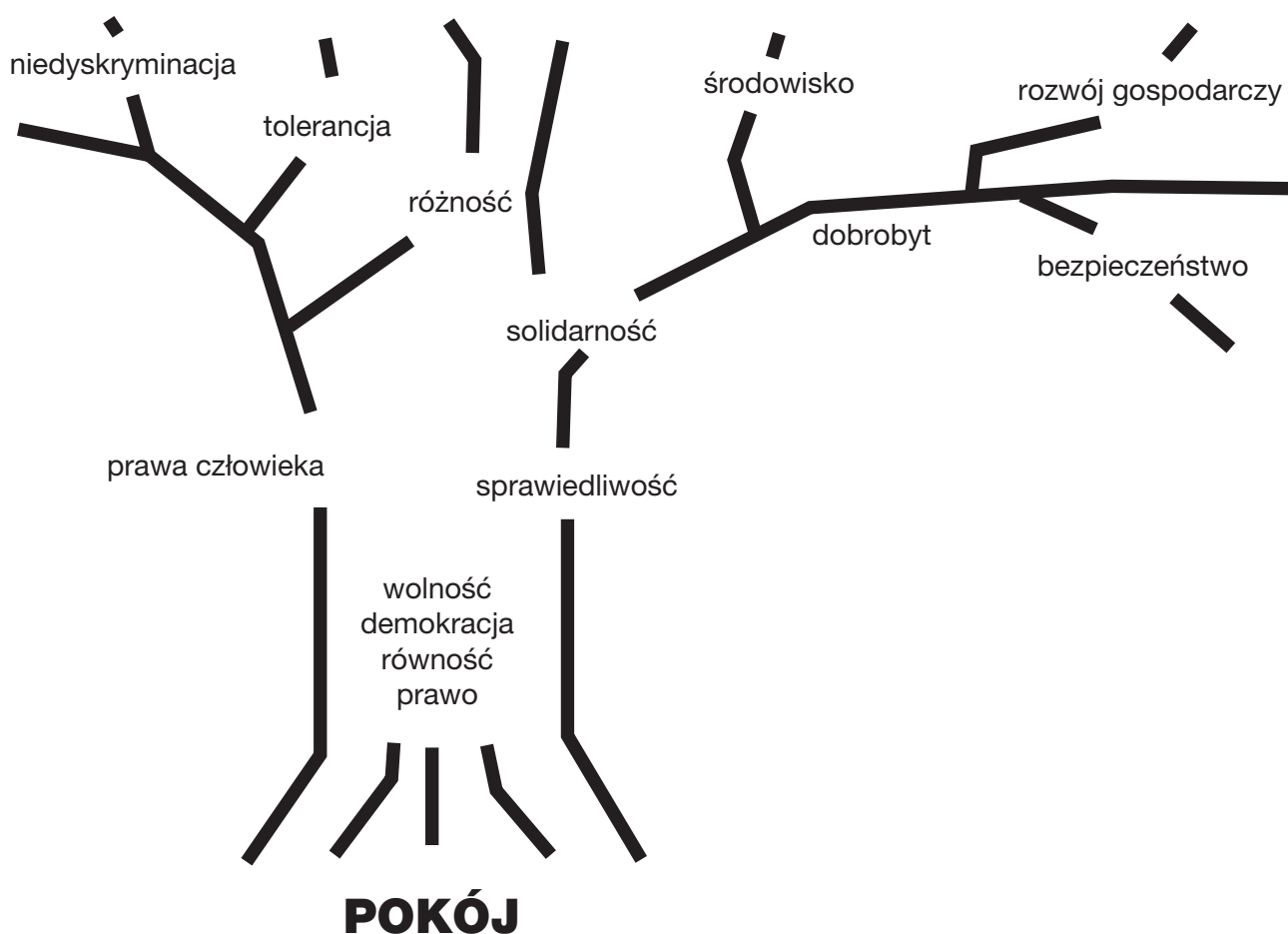
Wyjaśnij uczniom, że teraz poznają sylwetki ludzi, którzy doprowadzili do jednoczenia się Europy. Są zatem nazywani Ojcami Europy. Wykorzystaj zmodyfikowaną metodę jigsaw puzzle:

- podziel uczniów na 5 grup. Każdej grupie wręcz informację o jednym z Ojców Europy (każda grupa otrzymuje informację o innym Ojcu Europy) [załącznik nr 1.3] oraz opisy w punktach pozostałych [załącznik. 1.4] – imiona i nazwiska przy nazwiskach mają charakter pomocniczy;
- uczniowie zapoznają się z otrzymanymi materiałami;
- następnie każda grupa wybiera jednego/paru uczniów, którzy będą przechodzić do pozostałych grup i prezentować im sylwetkę „swojego” Ojca Europy. Na podstawie zdobytych informacji grupy mają za zadanie uzupełnić załącznik nr 1.5 informacjami z załącznika 1.4.

Faza podsumowująca - 3 minuty

W ramach powtórzenia poproś uczniów, aby wymienili co uznali za najważniejsze i najciekawsze z dzisiejszej lekcji.

Załącznik 1.1 PRZYKŁADOWE DRZEWKO WARTOŚCI

Załącznik 1.2 KONCEPCJE ZACHOWANIA WOBEC NIEMIEC PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ

Plan Henry'ego Morgenthaua

Plan opracowany jeszcze przed zakończeniem II Wojny Światowej przez amerykańskiego sekretarza skarbu zakładający sprowadzenie Niemiec do państwa rolniczego. Zakładał, że gospodarka ulegnie obniżeniu do poziomu połowy z 1938 roku, w wyniku czego ludność Niemiec zostałaby znacząco zredukowana a ich moce przemysłowe niemal całkowicie wyeliminowane.

Plan Odbudowy Europy (tzw. Plan Marshalla)

Został opracowany przez amerykańskiego sekretarza stanu Georga C. Marshalla. Realizowany był od 1948 do 1951 roku. Zakładał wielomiliardową pomoc przekazaną przez Stany Zjednoczone Ameryki w formie bezzwrotnych pożyczek państwu Europy Zachodniej (ZSRR, Polska oraz Czechosłowacja odmówiły udziału w planie). Plan sprzyjał integracji państw Europy Zachodniej.

Plan Roberta Schumana

Został opracowany we współpracy z Jeanem Monnet' em i ogłoszony niemal 5 lat po zakończeniu II Wojny Światowej, tj. 9 maja 1950 roku. Zakładał zawiązanie ścisłej współpracy między odwiecznymi wrogami – Francją i Niemcami w zakresie zarządzania przemysłem górniczym i stalowym. Dzięki wzajemnemu uzależnieniu w tych strategicznych dziedzinach gospodarki (m.in. przemysłu zbrojeniowego) oba państwa miały zostać tak mocno ze sobą połączone, że wybuch kolejnego konfliktu zbrojnego byłby niemożliwy.

Załącznik 1.3 INFORMACJE O OJCACH EUROPY²

Konrad Adenauer

Urodził się w 1879 roku w niemieckiej miejscowości Kolonia. Z czasem został jej burmistrzem. Bliska była mu etyka chrześcijańska. Przywiązywał duże znaczenie do pracowitości i porządku. W 1933 roku naziści (zwolennicy Adolfa Hitlera) odsunęli go od władzy w Kolonii. Od tego czasu pozbawiony został pracy i środków do życia. Po zakończeniu II Wojny Światowej, w wieku 72 lat został kanclerzem (przywódcą) Niemiec. Pełnił tę funkcję przez 14 lat. W tym czasie udało mu się wprowadzić ustrój demokratyczny, stworzyć Europejską Wspólnotę Węgla i Stali, przyłączyć Niemcy do NATO, podpisać traktat o przyjaźni z nieodłącznym dotychczas wrogiem – Francją. W 2003 roku został uznany za największego Niemca w historii.

Alcide de Gasperi

Urodził się w 1881 roku we włoskojęzycznym regionie państwa Austro-Węgierskiego. Po studiach pracował jako dziennikarz, a następnie został wybrany na posła. Bliskie były mu wartości i zasady katolickie. Starał się wysłuchiwać przeciwników, miał wysoko rozwinięte umiejętności negocjacyjne. Przed rozpoczęciem II Wojny Światowej został wtrącony do więzienia ponieważ nie zgadzał się z rządzącą partią. Po wojnie został najdłużej rządzącym premierem demokratycznych Włoch. Dążył do utworzenia Rady Europy. Z entuzjazmem podchodził do inicjatywy powołania Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali. Był liderem powołania Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej, która powstała niecałe trzy lata po jego śmierci na mocy tzw. traktatów rzymskich.

Jean Monnet

Urodził się w 1888 roku we Francji. Po skończeniu 16 lat zaczął pracować w firmie ojca handlując koniakami. Pełnił również ważne funkcje publiczne. Był m.in. zastępcą sekretarza generalnego Ligi Narodów, pomagał usprawnić system finansowy w Polsce, Rumunii, czy też otwierał banki w San Francisco. Został doradcą prezydenta Stanów Zjednoczonych. Jeszcze w trakcie II Wojny Światowej stwierdził, że państwa Europy muszą zawiązać unię, bo bez niej nie mają szansy rozwoju i zagwarantowania dobrobytu swoim mieszkańcom. Był pomysłodawcą Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali. Jako pierwszy człowiek otrzymał tytuł Honorowego Obywatela Europy.

2) http://europa.eu/about-eu/eu-history/founding-fathers/index_pl.htm (dostęp: 2013.09.10)

Robert Schumann

Urodził się w 1886 roku. Jego ojciec był Francuzem a matka Luksemburką . Ze względu na zmiany granic w trakcie wojen Schumann wraz z rodziną otrzymał obywatelstwo niemieckie. Jednak po pierwszej wojnie światowej region, w którym mieszkał wrócił do Francji. Widać zatem, że jego historia jest iście europejska. Skończył prawo, zasiadał również we francuskim parlamencie. W trakcie II Wojny Światowej za jego głowę naziści wyznaczili 100 000 marek Rzeszy. Cały czas walczył jednak przeciwko Niemcom w okupowanej Francji. Po wojnie obejmował stanowiska m.in. premiera, ministra spraw zagranicznych oraz ministra finansów Francji. Był autorem tzw. deklaracji Schumanna, w której proponował państwom europejskim nawiązanie ścisłej współpracy gospodarczej, dzięki czemu nikomu nie będzie zależało na wybuchu kolejnej wojny. Deklaracja ta została ogłoszona 9 maja 1950 roku, na cześć tego wydarzenia obchodzony jest „Dzień Europy”. Parlament Europejski nadał Robertowi Schumanowi tytuł „Ojca Europy”.

Paul-Henri Spaak

Urodził się w 1899 roku w Belgii. Jego mama była pierwszą kobietą zasiadającą w senacie tego państwa, wuj pełnił funkcję premiera. W czasie wojny został pojmany przez Niemców i osadzony w obozie jenieckim. Po wojnie skończył studia prawnicze. Przed wybuchem II Wojny Światowej został premierem Belgii. Z jego inicjatywy powstał w 1944 roku Beneluks, czyli unia między Belgią, Holandią a Luksemburgiem umożliwiającą swobodne przemieszczanie się między granicami tych państw ludzi, towarów, usług i pieniędzy. Beneluks stanowił wzór dla dalszej integracji europejskiej. Spaak po zakończeniu działań wojennych pełnił funkcje m.in. przewodniczącego pierwszej sesji Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych oraz sekretarza generalnego NATO. Miał dar przekonywania, był też świetnym mówcą. Uważał, że pierwszym etapem integracji europejskiej musi być integracja gospodarcza.

Załącznik 1.4 OPISY OJCÓW EUROPY

Konrad Adenauer

- A. Urodzony w XIX wieku w Niemczech.
 - B. Bliskie mu były zasady chrześcijańskie.
 - C. Pełnił funkcję premiera (kanclerza).
 - D. Doprowadził do podpisania traktatu o przyjaźni ze swoim najzagorzalszym wrogiem.
-

Alcide de Gasperi

- A. Urodzony w XIX wieku w nieistniejącym już państwie.
 - B. Świetny negocjator.
 - C. Pełnił funkcję premiera Włoch.
 - D. Dążył do powołania Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali, ale niestety nie dożył jej powołania.
-

Jean Monnet

- A. Urodzony w XIX wieku w państwie będącym przez długie lata wrogiem Niemiec.
 - B. Współpracował przy tworzeniu tzw. deklaracji Schumana, na mocy której Niemcy i Francja miały wspólnie zarządzać swoim przemysłem węglowym i stalowym.
 - C. Pomagał w budowaniu Polski po odzyskaniu przez nią niepodległości.
 - D. Odznaczony tytułem Honorowego Obywatela Europy.
-

Robert Schumann

- A. Urodził się w XIX wieku w rodzinie wielokulturowej.
 - B. Był ścigany przez nazistów w czasie II wojny światowej
 - C. Pełnił funkcję premiera Francji.
 - D. Był współautorem planu, według którego ścisła współpraca gospodarcza państw Europy uchroni kontynent przed kolejnym wybuchem wojny.
-

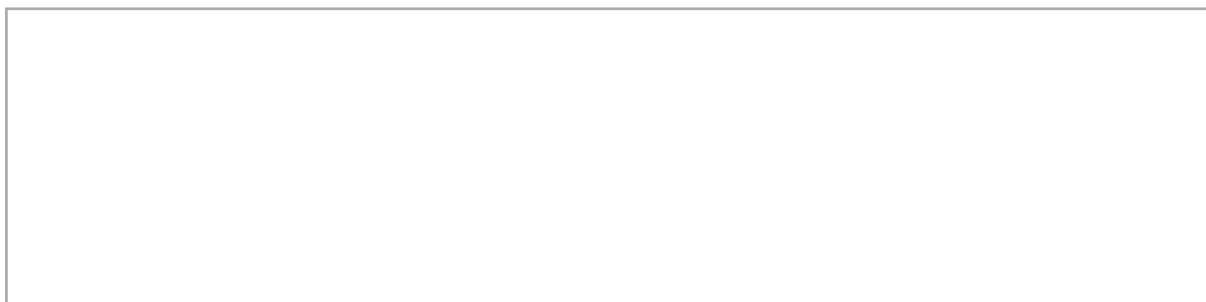
Paul-Henri Spaak

- A. Urodził się w XIX wieku w jednym z państw przyszłego Beneluksu.
 - B. Pełnił funkcję premiera Belgii.
 - C. Był bardzo dobrym mówcą.
 - D. Był współtwórcą jednej z pierwszych unii gospodarczych Europy.
-

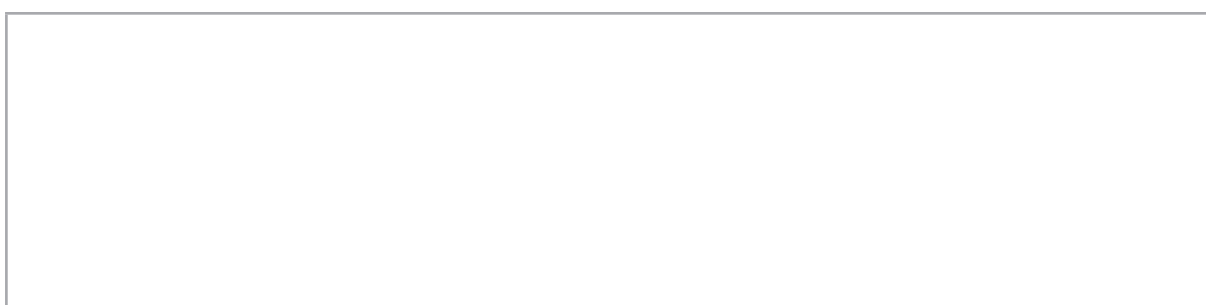
Załącznik 1.5 FORMULARZ DLA UCZNIÓW – UZUPEŁNIENIE OPISÓW OJCÓW EUROPY

Konrad Adenauer

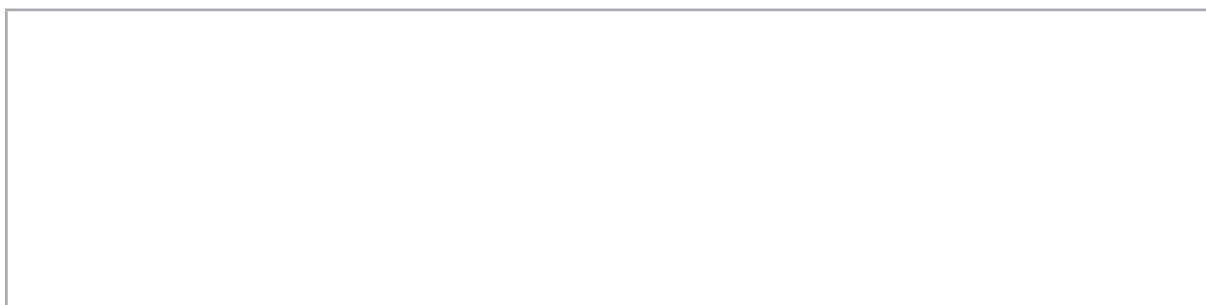
Alcide de Gasperi

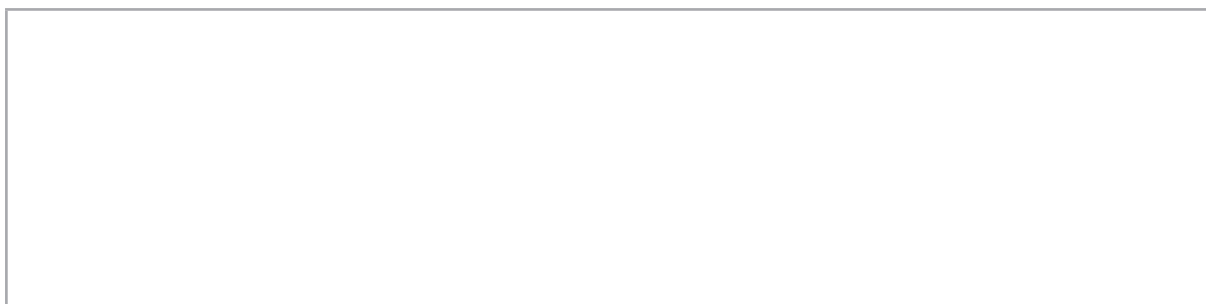
Jean Monnet

Robert Schumann

Paul-Henri Spaak

TEMAT:

„Gdyby Europa została kiedyś zjednoczona, szczęście, dobrobyt i duma 400 milionów jej mieszkańców nie miałyby granic”³

Cele lekcji

Po zajęciach uczniowie:

- wiedzą czym była żelazna kurtyna i jak wyglądała mapa Europy po II Wojnie Światowej (podział Europy na dwa bloki)
- rozumieją rolę Niemiec po II Wojnie Światowej
- potrafią wskazać przyczyny integracji europejskiej
- opisują etapy integracji europejskiej
- wskazują etapy rozszerzania granic Unii Europejskiej
- formułują własną opinię na temat dalszego rozszerzania Unii Europejskiej o nowe państwa

Podstawa programowa

Materiał wykracza poza podstawę programową.

Czas: 45 minut

Metody nauczania

- rozmowa kierowana
- burza mózgów
- dyskusja
- mapa myśli
- rybi szkielet

Formy pracy:

- zbiorowa
- grupowa
- indywidualna

Środki dydaktyczne

- tablica
- karteczki samoprzylepne
- duże arkusze papieru
- flamastry/kredki
- materiały pomocnicze: karta pracy; mapa polityczna Europy

PRZEBIEG LEKCJI

Faza początkowa – 10 minut

Przywitaj się z uczniami. Przedstaw im temat i cele lekcji. Podkreśl, że dotyczy one będą procesu powstawania zjednoczonej, wspólnej Europy, którą dziś znają pod nazwą Unii Europejskiej. W formie mini-wykładu zaprezentuj uczniom sytuację polityczno-gospodarczą w Europie po II Wojnie Światowej.

3) Słowa wypowiedziane przez Winstona Churchilla podczas przemówienia do studentów na Uniwersytecie w Zurychu, 19 września 1946 r.

Ważne, aby uczniowie zrozumieli, że po II Wojnie Światowej Europa została podzielona na dwa obozy: demokratyczny, wolnorynkowy i niedemokratyczny z gospodarką centralnie planowaną.

Następnie podziel klasę na maksymalnie 5 grup i rozdaj im zestawy haseł zawarte w załączniku nr 2.1. Każda grupa ma za zadanie przy pomocy prostego rysunku zobrazować dane hasło. Podziel tablicę na dwie części, które będą reprezentować Europę zachodnią i wschodnią. Poproś grupy, aby przyczepiły (taśmą klejącą, magnesami) swoje obrazki w odpowiednim obszarze. Zwróć uwagę, że mogą się zdarzyć hasła, które będą pasowały do obydwu części (wtedy uczniowie przyklejają je pośrodku).

Podsumuj prace uczniów, ewentualnie poproś o powody, dla których zdecydowali się swoje hasła przyporządkować do danego obszaru, popraw błędy. Jeżeli realizowałeś z klasą scenariusz nr 1 zapytaj się, które hasła są bliższe tworzonym przez uczniów drzewom wartości.

Poproś uczniów o odpowiedź, w której Europie: demokratycznej czy niedemokratycznej politycy i obywatele z różnych państw chcieliby ze sobą współpracować, a nawet tworzyć sojusze, likwidować granice między państwami. Uczniowie powinni zrozumieć, że po II wojnie Światowej było to możliwe jedynie w demokratycznej Europie zachodniej.

Faza realizacyjna – 25 minut

Część I - 15 minut

Zapytaj uczniów, w jakim celu ich zdaniem politycy europejscy zdecydowali się zacieśniać współpracę. Zapisuj pomysły na tablicy. Postaraj się je pogrupować, znaleźć ich wspólne cechy.

Podziel uczniów na grupy 4-6 osobowe. Każdemu zespołowi przekaz duży arkusz papieru i klej lub taśmę klejącą oraz pocięte paski zawarte w załączniku nr 2.2. Wyłumacz, że zadanie będzie polegało na zastanowieniu się i uzgodnieniu przez każdą grupę, które cele jednoczenia się Europy zapisane na paskach były jej zdaniem najłatwiejsze do osiągnięcia. Paski powinny zostać ułożone i przyklejone na arkusze papieru w kształcie drabiny: kartonik umiejscowiony na najniższym schodku zawiera cel najłatwiejszy w osiągnięciu, wraz z kolejnymi szczeblami pojawiają się cele coraz trudniejsze do osiągnięcia. Prawidłowy schemat drabiny zawarty jest w załączniku 2.3.

Po wykonaniu drabiny uczniowie powinni samodzielnie sprawdzić, czy udało im się odgadnąć kolejność etapów integracji europejskiej. W tym celu przekaz grupom osie czasu stanowiące załącznik 2.4. Na podstawie zawartych w nich informacji uczniowie sprawdzają i ewentualnie poprawiają swoje drabiny. Następnie grupy prezentują prace. Wszystkie drabiny powieś w widocznym miejscu.

Podsumuj pracę uczniów zwracając uwagę na przyczyny takiej kolejności etapów integracji: od dość prostej, ale ważnej integracji sektorowej (węgiel, stal, energia atomowa), przez dającą dużo bezpośrednich korzyści, ale nieco trudniejszą integrację gospodarczą, po unię monetarną. Możesz dodać, że obecnie Unia Europejską dąży do zacieśniania współpracy w zakresie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, czyli unii politycznej. Jest to jednak proces bardzo trudny, bo związany z braniem pod uwagę wielu różnych, często sprzecznych interesów.

Część II -10 minut

Poproś uczniów o uważne przyjrzenie się osi czasu i wypełnienie kart pracy poświęconych etapom rozszerzania Wspólnot Europejskich [załącznik nr 2.7]. Rozdaj uczniom współczesne mapy Europy. Wspólnie z uczniami sprawdź poprawność wykonanych zadań.

Następnie w formie mini-wykładu podsumuj etapy rozszerzania integracji europejskiej oraz zwróć uwagę na wymiar solidarności przejawiający się dążeniem UE do wyrównywania poziomu życia wszystkich mieszkańców wspólnoty. Państwa bogatsze finansują rozwój uboższych regionów.

Faza podsumowująca - 10 minut

Ostatnia część lekcji ma pomóc uczniom zrozumieć jakie skutki związane są z rozwojem integracji Unii Europejskiej. Rozdaj grupom schematy rybiego szkieletu [załącznik nr 2.6]. Na końcu głównych ości zapisywane są podstawowe hasła związane z rozszerzaniem UE i pogłębiania jej integracji. Zadaniem uczniów jest dopisanie do nich odpowiednich skutków (pozytywnych jak i ewentualnie negatywnych). Na koniec poproś uczniów o zaprezentowanie wyników swojej pracy. Postaraj się zaangażować krótką dyskusję na wybrane problemy integracji europejskiej.

Zadaj pracę domową: Zastanów się i wypisz jakie mogą być szanse i zagrożenia związane z rozszerzeniem się Unii Europejskiej o nowe państwa (np. Turcję, czy Ukrainę).

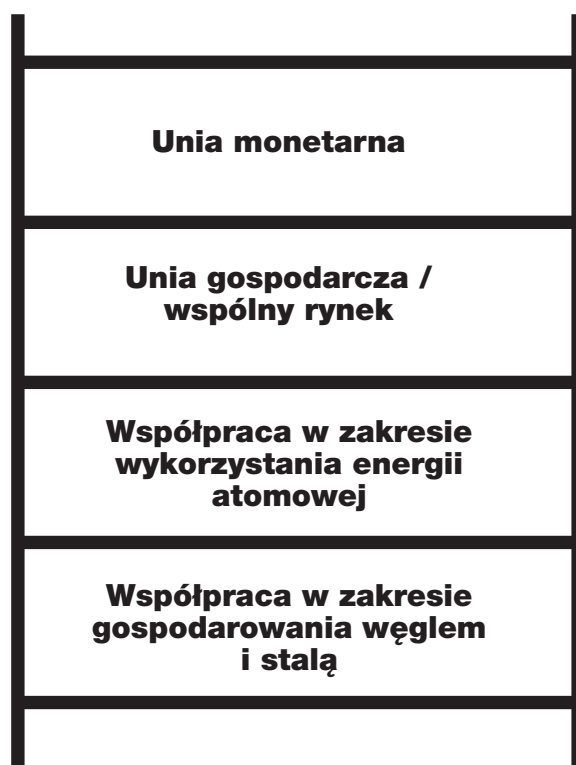
Załącznik 2.1 HASŁA – EUROPA ZACHODNIA I WSCHODNIA

Grupa	Europa Zachodnia	Oba obszary	Europa Wschodnia
I	Wolność słowa	Zniszczone miasta	Terror i prześladowanie przeciwników politycznych
II	Wolne wybory	Epidemie chorób	Brak wolności
III	Prywatne firmy	Głód	Brak wolnych wyborów
IV	Rozwój praw człowieka i obywatela	Straty ludności	Brak prywatnych firm
V	Rozwój rodzinnych przedsiębiorstw	Zmiana granic państw	Cenzura (brak wolności słowa)

Załącznik 2.2 CELE INTEGRACJI EUROPY

UNIA GOSPODARCZA/WSPÓLNY RYNEK (łatwiejszy handel, przekraczanie granic)
UNIA POLITYCZNA (wspólne porozumiewanie się w sprawie zawierania sojuszy, umów międzynarodowych; wspólne instytucje np. prezydenta, rządu, jest to właściwie pełne zjednoczenie państw)
UNIA MONETARNA (wspólny pieniądz)
WSPÓŁPRACA W ZAKRESIE GOSPODAROWANIA WĘGLEM I STALĄ
WSPÓŁPRACA W ZAKRESIE WYKORZYSTANIA ENERGII ATOMOWEJ

Załącznik 2.3 WZÓR SCHEMATU DRABINY INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ

Załącznik 2.4 OŚ CZASU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ

18 kwietnia 1951	25 marca 1957	1 stycznia 1993	1 stycznia 2002	1 maja 2004
Francja, Niemcy (RFN), Włochy, Belgia, Holandia, Luksemburg ustanawiają Europejską Wspólnotę Węgla i Stali (traktat paryski)	Francja, Niemcy (RFN), Włochy, Belgia, Holandia, Luksemburg ustanawiają Europejską Wspólnotę Gospodarczą oraz Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (traktat rzymski)	Zostaje utworzony wspólny rynek	Wspólna waluta -Euro wchodzi do użycia w 12 państwach	Do UE przystępuje: Estonia, Litwa, Łotwa, Polska, Republika Czeska, Słowacja, Słowenia, Węgry, Cypr i Malta.

Załącznik 2.5 KARTA PRACY – ROZSZERZANIE INTEGRACJI

1. Oblicz, ile państw dało początek integracji europejskiej:

- A. 2 państwa
- B. 3 państwa
- C. 5 państw
- D. 6 państw

2. Zdecyduj, które państwa przyłączyły się do Wspólnoty Europejskiej razem z największą wyspą Europy:

- A. Malta, Cypr
- B. Irlandia, Dania
- C. Zjednoczone Królestwo Brytyjskie, Dania
- D. Hiszpania, Portugalia

3. Zaznacz, w którym roku do Wspólnoty Europejskiej przyłączone zostały państwa półwyspu Iberyjskiego:

- A. 1973
- B. 1986
- C. 2004
- D. 1995

4. Wybierz stolice państw, które przystąpiły do Wspólnoty Europejskiej w latach dziewięćdziesiątych XX wieku:

- A. Wiedeń, Sztokholm, Helsinki
- B. Warszawa, Praga, Budapeszt
- C. Madryt, Lizbona, Ateny
- D. Wiedeń, Oslo, Helsinki

Oszacuj, w którym roku miało miejsce największe rozszerzenie granic Unii Europejskiej:

- A. w 1995 roku
- B. w 2004 roku
- C. w 1981 roku
- D. w 1973

Oblicz, ile lat temu zostały członkami Unii Europejskiej państwa leżące nad Morzem Czarnym. Zapisz działanie:

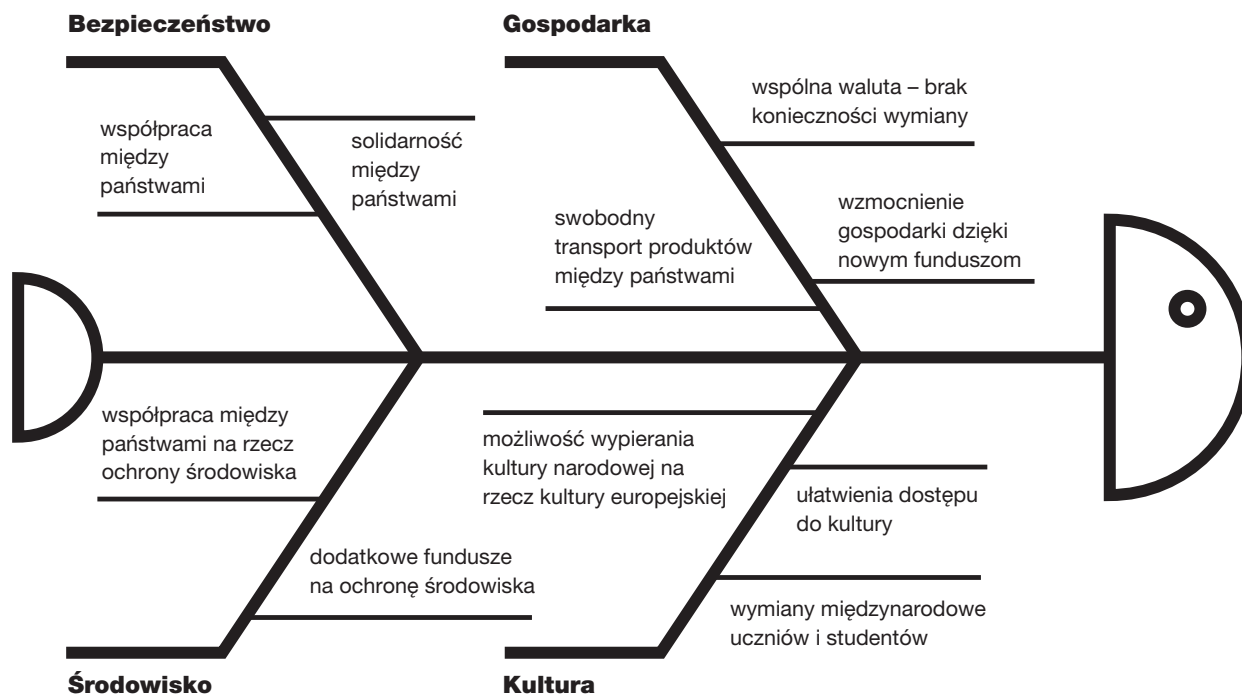
.....

Zdecyduj, nad którym morzem leży najmłodszy członek Unii Europejskiej:

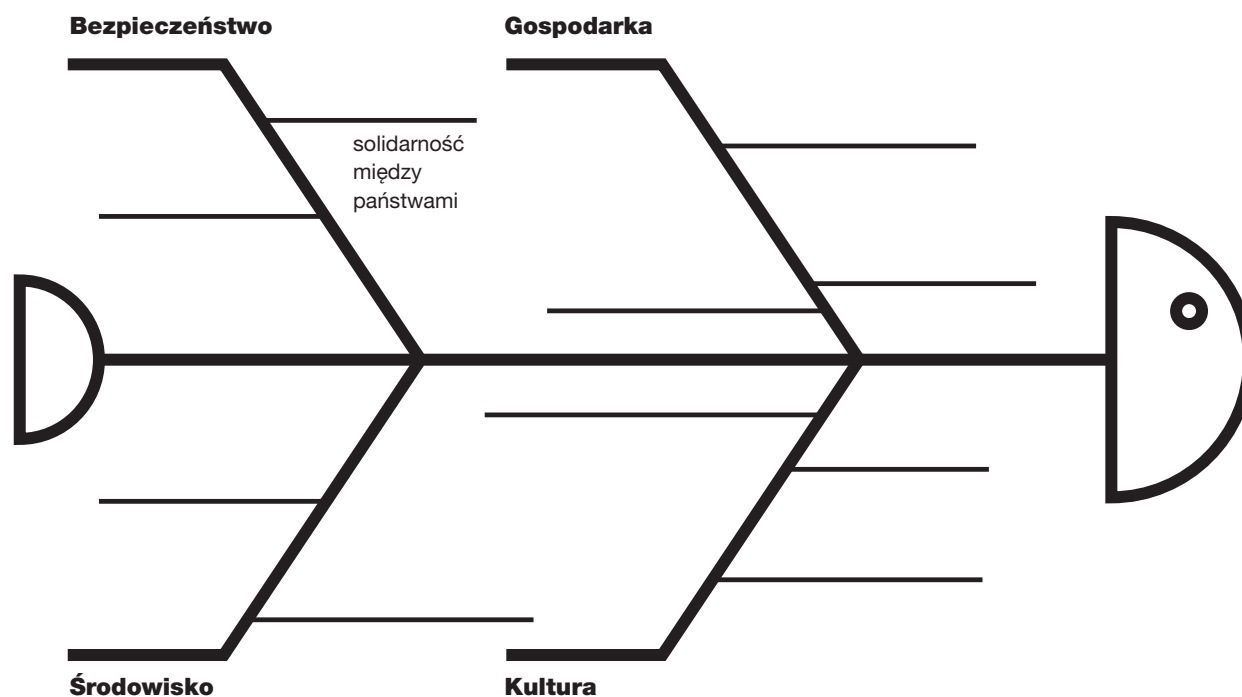
- A. Bałtyckim
- B. Czarnym
- C. Północnym
- D. Adriatyckim

Załącznik 2.6 RYBI SZKIELET

Wzór

Formularz

Załącznik nr 2.7 OŚ CZASU

9 maja 1950	Robert Schuman francuski minister spraw zagranicznych, przedstawia plan współpracy między państwami europejskim
18 kwietnia 1951	Francja, Niemcy (RFN), Włochy, Belgia, Holandia, Luksemburg ustanawiają Europejską Wspólnotę Węgla i Stali (traktat paryski)
25 marca 1957	Francja, Niemcy (RFN), Włochy, Belgia, Holandia, Luksemburg ustanawiają Europejską Wspólnotę Gospodarczą oraz Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (traktat rzymski)
1 stycznia 1973	Do Wspólnot dołączają: Dania, Irlandia i Zjednoczone Królestwo Brytyjskie
10 grudnia 1974	Powołania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, który umożliwi rozwój uboższych regionów Wspólnoty
Czerwiec 1979	Po raz pierwszy obywatele UE bezpośrednio wybierają członków Parlamentu Europejskiego.
1 stycznia 1981	Przystąpienie Grecji do Wspólnot
1 stycznia 1986	Przystąpienie Hiszpanii i Portugalii do Wspólnot
7 lutego 1992	Zostaje podpisany traktat o Unii Europejskiej
1 stycznia 1993	Zostaje utworzony wspólny rynek
1 stycznia 1995	Przystąpienie Austrii, Finlandii, Szwecji do Wspólnot
1 stycznia 2002	Wspólna waluta – Euro wchodzi do użycia w 12 państwach
1 maja 2004	Do UE przystępuje: Estonia, Litwa, Łotwa, Polska, Republika Czeska, Słowacja, Słowenia, Węgry, Cypr i Malta.
1 stycznia 2007	Do UE przystępują Bułgaria i Rumunia
1 lipca 2013	Do UE przystępuje Chorwacja

TEMAT

Prawa obywatela Unii Europejskiej

Cele lekcji

Po zajęciach uczniowie:

- potrafią wyjaśnić pojęcia: „obywatelstwo” i „prawa obywatelskie”
- wiedzą czym jest Karta Praw Podstawowych
- rozumieją znaczenie praw obywatelskich zawartych w Karcie Praw Podstawowych
- podają przykłady wykorzystywania praw obywatelskich w celu wpływania na działanie instytucji europejskich

Podstawa programowa

4.3 Uczeń podaje przykłady praw i obowiązków obywateli Rzeczypospolitej.

Czas: 45 minut

Metody nauczania

- rozmowa kierowana
- burza mózgów
- praca z tekstem

Formy pracy

- zbiorowa
- grupowa

Środki dydaktyczne

- duże arkusze papieru
- flamastry/kredki
- taśma klejąca/klej
- białe kartki A4
- materiały pomocnicze
- mapa Unii Europejskiej

PRZEBIEG LEKCJI

Faza wprowadzająca - 7 minut

Przywitaj się z uczniami. Przedstaw im temat i cele lekcji. Poproś, aby chętni uczniowie wyjaśnili pojęcie „obywatelstwo”. Możesz podsumować wypowiedzi podając encyklopedyczną definicję:

np. Obywatelstwo to więź łącząca człowieka (jednostkę) z państwem. Z więzi tej wynikają prawa i obowiązki po stronie obywatela i państwa.

Podkreśl, że obywatelstwo daje jego posiadaczowi określone prawa i obowiązki. Poinformuj uczniów, że na dzisiejszej lekcji skoncentrujecie się jedynie na prawach. Poproś chętnych, aby wytłumaczyli co ich zdaniem oznacza, że ktoś ma do czegoś prawo. Podsumuj:

Mieć prawo to mieć możliwość postępowania lub korzystania z czegoś w określony sposób.

Możliwość ta jest zagwarantowana normami prawnymi, przepisami prawnymi.

Prawa obywatelskie to prawa, które odnoszą się do relacji między obywatelem a państwem.

Wyjaśnij uczniom, że bycie obywatelem jednego z państw członkowskich Unii Europejskiej oznacza automatycznie posiadanie obywatelstwa Unii Europejskiej. Jest się zatem np. obywatelem Polski i Unii Europejskiej jednocześnie. Z tego powodu obywatelom Unii przysługują dodatkowe prawa - wynikające z bycia obywatelem Unii Europejskiej.

Zaprezentuj uczniom mapę Unii Europejskiej i zadaj pytania kontrolne, aby upewnić się, że wszyscy zrozumieli:

1. Czy obywatel Francji jest obywatelem Unii Europejskiej?

Uczniowie odpowiadają: *Tak, ponieważ Francja należy do Unii Europejskiej, zatem jej obywatele są jednocześnie obywatelami Unii Europejskiej.*

2. Czy obywatel Hiszpanii może korzystać z dodatkowych praw przysługujących obywatelom Unii Europejskiej?

Uczniowie odpowiadają: *Tak, ponieważ Hiszpania należy do Unii Europejskiej, zatem jej obywatele są jednocześnie obywatelami Unii Europejskiej.*

3. Dlaczego z takich praw nie może skorzystać obywatel Egiptu?

Uczniowie odpowiadają: *Ponieważ Egipt nie jest państwem członkowskim Unii Europejskiej.*

Faza realizacyjna – 30 minut

Część I – 15 minut

Każdy uczeń losuje jeden z przykładów praw obywatela Unii Europejskiej (załącznik nr 3.1). Osoby reprezentujące to samo prawo łączą się w grupy (możesz wybrać mniejszą ilość praw, w ten sposób powstanie mniej grup, bądź będą one liczniejsze). Każdej grupie rozdaj pocięty zestaw artykułów (załącznik nr 3.2.). Zadaniem uczniów jest przyporządkowanie tytułu artykułu do jego opisu.

Uwaga: uczniowie mogą zrobić przy tym zadaniu błędy. Powinni pracować intuicyjnie. Istotą zadania jest zapoznanie uczniów z treścią praw obywatelskich, rozbudzenie zainteresowania, skłonienie do zadawania pytań.

Następnie przedstawiciele grup prezentują wyniki swojej pracy. Podsumuj je podając prawidłowe odpowiedzi oraz wyjaśniając znaczenie poszczególnych praw, ewentualnie niezrozumiałych pojęć.

Na koniec tego zadania rozdaj grupom białe kartki A4. Poproś, aby przykleili prawa i ich opisy zgodnie z numeracją artykułów. Zwróć uwagę, że właśnie samodzielnie stworzyli fragment bardzo ważnego dokumentu – Karty Praw Podstawowych. Wyjaśnij jej znaczenie:

W Karcie Praw Podstawowych zawarte są najważniejsze prawa: obywatelskie, polityczne, gospodarcze i socjalne obywateli europejskich oraz wszystkich osób mieszkających na terytorium Unii. Została ona stworzona w celu ochrony praw obywateli przed działaniami instytucji Unii Europejskiej i państw do niej należących.¹

Część II - 15 minut

Podziel klasę na pięć grup. Każdej wręcz po jednym opisie sytuacji z załącznika nr 3.3. oraz duży arkusz papieru i flamastry.

Zadaniem uczniów jest przygotowanie plakatów, które zilustrują zastosowanie poszczególnych praw obywatela Unii Europejskiej w konkretnych sytuacjach. Po wykonaniu prac, poproś aby grupy zaprezentowały je na forum klasy. Zaznacz, by uczniowie skoncentrowali się na opisanu działań, a nie odwoływaniu się do praw, z których korzystali. To będzie polecenie dla pozostałych uczniów: odgadnięcie i nazwanie praw, które zostały uwzględnione przez grupę.

Jeśli pozwoli na to czas, zaproponuj wspólne stworzenie alternatywnych scenariuszy działań dla poszczególnych sytuacji przy skorzystaniu z praw obywatela Unii Europejskiej niewymienionych przez daną grupę (w każdej opisanej sytuacji możliwe jest skorzystanie z kilku praw obywatelskich).

Faza podsumowująca - 8 minut

Poproś, aby jedna osoba przypomniała jakie były cele lekcji. Następnie zapytaj uczniów, na ile ich zdaniem udało się osiągnąć zakładane rezultaty lekcji. Osoby, które uważają że:

- w pełni – podnoszą do góry wyprostowany kciuk,
- częściowo – pokazują wyprostowany kciuk ułożony w poziomie,
- nie zrobili postępu albo bardzo mały – pokazują wyprostowany kciuk skierowany do ziemi.

Sformułuj pracę domową:

Napisz petycję (czyli apel, list) do Parlamentu Europejskiego według wzoru.

Przełącz uczniom formularz petycji (wzór stanowi załącznik nr 3.4.). Zaznacz, że na potrzeby pracy domowej nie muszą podawać swoich prawdziwych danych - mogą wpisać dowolny adres zamieszkania.

1) <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/pl/0003f8e4e5/Karta-Praw-Podstawowych-UE.html> (dostęp: 2013.09.10). Karta sporządzona została przez konwent składający się z jednego przedstawiciela każdego kraju UE i przedstawiciela Komisji Europejskiej oraz członków Parlamentu Europejskiego i parlamentów narodowych. Została uroczystie proklamowana w Nicei w grudniu 2000 r. przez Parlament Europejski, Radę Europejską i Komisję. Wraz z wejściem w życie traktatu lizbońskiego w grudniu 2009 r. karcie nadano wiążącą moc prawną, jaką mają TUE i TFUE. W tym celu została zmieniona i ogłoszona po raz drugi w grudniu 2007 r. Wielka Brytania i Polska korzystają z odstępstwa od jej stosowania dotyczących m.in. norm zawartych w tytule IV. http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/combating_discrimination/l33501_pl.htm (dostęp: 2013.09.10)

MATERIAŁY POMOCNICZE

Załącznik nr 3.1 PRZYKŁADY PRAW OBYWATELSKICH

Prawo głosowania i kandydowania
w wyborach do Parlamentu
Europejskiego

Prawo głosowania i kandydowania
w wyborach lokalnych

Prawo do dobrej administracji

Prawo dostępu do dokumentów

Prawo petycji

Swoboda przemieszczania się i pobytu

Opieka dyplomatyczna i konsularna

Załącznik nr 3.2 PARY: NAZWA PRAWA I JEGO WYJAŚNIENIE

Artykuł 39

Prawo głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego

1. Każdy obywatel Unii ma prawo głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Państwie Członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania, na takich samych warunkach jak obywatele tego państwa.
 2. Członkowie Parlamentu Europejskiego są wybierani w powszechnych wyborach bezpośrednich, w głosowaniu wolnym i tajnym.
-

Artykuł 40

Prawo głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych

Każdy obywatel Unii ma prawo głosowania i kandydowania w wyborach do władz lokalnych [np. burmistrza, prezydenta miasta, radnych] w Państwie Członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania, na takich samych warunkach jak obywatele tego państwa.

Artykuł 41

Prawo do dobrej administracji

1. Każdy ma prawo do bezstronnego i sprawiedliwego rozpatrzenia swojej sprawy w rozsądnym terminie przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii.
 2. Prawo to obejmuje:
 - a) prawo każdego do bycia wysłuchanym (...);
 - b) prawo każdego do dostępu do akt jego sprawy (...);
 - c) obowiązek administracji [urzędów] uzasadniania swoich decyzji.
 3. Każdy ma prawo domagania się od Unii naprawienia (...), szkody wyrządzonej przez instytucje lub ich pracowników przy wykonywaniu ich funkcji.
 4. Każdy może zwrócić się pisemnie do instytucji Unii w jednym z języków Traktatów i musi otrzymać odpowiedź w tym samym języku.
-

Artykuł 42

Prawo dostępu do dokumentów

Każdy obywatel Unii (...) ma prawo dostępu do dokumentów instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii, niezależnie od ich formy.

Artykuł 43

Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich

Każdy obywatel Unii (...) ma prawo zwracać się do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich w przypadkach niewłaściwego administrowania w działaniach instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii, z wyłączeniem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wykonującego swoje funkcje sądowe.

Artykuł 44

Prawo petycji

Każdy obywatel Unii (...) ma prawo petycji do Parlamentu Europejskiego.

Artykuł 45

Swoboda przemieszczania się i pobytu

1. Każdy obywatel Unii ma prawo do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium Państw Członkowskich.(...)

Artykuł 46

Opieka dyplomatyczna i konsularna

Każdy obywatel Unii korzysta na terytorium państwa trzeciego, w którym Państwo Członkowskie, którego jest obywatelem, nie ma swojego przedstawicielstwa, z ochrony dyplomatycznej i konsularnej każdego z pozostałych Państw Członkowskich na takich samych warunkach jak obywatele tego państwa.

Załącznik nr 3.3 PRAWA OBYWATELA UNII EUROPEJSKIEJ W PRAKTYCE

Obrońcy kozy hiszpańskiej

Jesteście grupą obrońców zwierząt. Pragniecie uniemożliwić budowę autostrady zagrażającej życiu kozy hiszpańskiej w północnej Hiszpanii.

Zdecydujcie, które z przysługujących obywatelom UE praw wykorzystacie w celu obrony zwierząt. Pokażcie (za pomocą: rysunku, komiksu, kolażu bądź innej plastycznej formy), w jaki sposób posłużycie się tymi prawami.

Młodzi głosują

Jesteście grupą studentów. Długo czekaliście na możliwość wzięcia udziału w wyborach do Parlamentu Europejskiego. Chcielibyście obniżyć wiek wyborczy, tak aby już 16 – latkowie mogli głosować.

Zdecydujcie, które z przysługujących obywatelom UE praw wykorzystacie, aby osiągnąć swój cel. Pokażcie (za pomocą: rysunku, komiksu, kolażu bądź innej plastycznej formy), w jaki sposób posłużycie się tymi prawami.

Dzień dziecka UE

Jesteście grupą młodzieży. Zależy Wam na szczególnym uhonorowaniu dzieci w Unii Europejskiej. Dlatego pragniecie, aby we wszystkich państwach UE obchodzony był Dzień dziecka UE.

Zdecydujcie, które z przysługujących obywatelom UE praw wykorzystacie, aby osiągnąć swój cel. Pokażcie (za pomocą: rysunku, komiksu, kolażu bądź innej plastycznej formy), w jaki sposób posłużycie się tymi prawami.

Obrońcy szkoły

Jesteście uczniami szkoły, która została przewidziana do rozbiórki, ponieważ na jej terenie ma przebiegać budowa autostrada. Mimo licznych protestów urzędnicy nie chcieli pokazać Wam planów budowy, ani nie podjęli z Wami rozmów na ten temat. Zamierzacie bronić swojej szkoły.

Zdecydujcie, które z przysługujących obywatelom UE praw wykorzystacie, aby osiągnąć swój cel. Pokażcie (za pomocą: rysunku, komiksu, kolażu bądź innej plastycznej formy), w jaki sposób posłużycie się tymi prawami.

Turyści

Jesteście grupą turystów, która poleciała na wakacje na Fidżi. Niestety w trakcie zwiedzania zgubiliście paszporty. Polska nie ma w tym państwie swojej placówki dyplomatycznej (ambasady lub konsulatu). Jednak swoje ambasady posiadają tam m.in. Niemcy i Grecja. Zastanówcie się w jaki sposób możecie otrzymać pomoc i wrócić do domu.

Zdecydujcie, które z przysługujących obywatelom UE praw wykorzystacie, aby osiągnąć swoje cele. Pokażcie (za pomocą: rysunku, komiksu, kolażu bądź innej plastycznej formy), w jaki sposób posłużycie się tymi prawami.

Załącznik nr 3.4 WZÓR PETYCJI

dnia

.....
(imię i nazwisko)

.....
(obywatelstwo)

.....
(adres, ulica numer domu, mieszkania)

.....
(miejscowość, kod pocztowy)

**European Parliament
The President of the European Parliament
Rue Wiertz
B-1047 BRUKSELA**

PETYCJA

Krótko opisz problem, którym ma się zająć Parlament Europejski:

Problem dotyczy:
.....
.....
.....
.....
.....

Uzasadnienie

Opisz problem i wyjaśnij dlaczego Twoim zdaniem jest on ważny:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

TEMAT:

Chodzi o Europę. Chodzi o Ciebie!¹

Cele lekcji

Po zajęciach uczniowie:

- potrafią podać cechy dobrego obywatela
- wyjaśniają dlaczego obowiązkiem państwa jest zapewnienie obywatelom warunków do realizacji przysługujących im praw
- potrafią wyjaśnić czego dotyczą programy „Młodzież w działaniu” i „Comenius”

Podstawa programowa

Materiał wykraczający poza podstawę programową

Czas: 45 minut

Metody nauczania

- rozmowa kierowana
- praca z tekstem
- dyskusja
- metoda 365

Formy pracy

- zbiorowa
- grupowa

Środki dydaktyczne

- tablica
- karteczki samoprzylepne
- duże arkusze papieru
- flamastry/kredki
- materiały pomocnicze

Faza wprowadzająca – 15 minut

Przywitaj się z uczniami. Nie podawaj tematu lekcji, a jedynie jej cele. Rozpocznij pracę metodą 365 – podziel klasę na 6 grup. Każdej grupie wręcz formularz zawarty w załączniku nr 4.1. Zadaniem grup jest wpisanie trzech wypracowanych przez siebie odpowiedzi na pytanie – **Jakim człowiekiem powinien być dobry obywatel?** Na określone hasło (np. Euro) grupy przekazują swoje rozwiązania następnej grupie, która znowu dopisuje trzy inne rozwiązania (musi zapoznać się z rozwiązaniami poprzednich grup). Takie przekazywanie odbywa się 5 razy, co pozwoli na wypełnienie 18 pól formularza. Na koniec tej części przedstawiciele grup prezentują wybrane przez siebie odpowiedzi (wybierają maksymalnie 6 spośród 18 według kryterium – np. najtrafniejsze, najciekawsze). W ramach podsumowania spróbuj razem z uczniami stworzyć definicję dobrego obywatela na podstawie wypracowanych przez grupy rozwiązań.

1) Oficjalne hasło Europejskiego Roku Obywateli. Niniejsze temat lekcji ma charakter pomocniczy. Właściwy temat pod koniec lekcji proponują sami uczniowie.

Faza realizacyjna – 25 minut

Część I – 10 minut

Zanimuj dyskusję na temat „czy łatwo, czy trudno jest być dobrym obywatelem?” Możesz posłużyć się pytaniami:

Z jakimi przeciwnościami może spotkać się osoba chcąca być dobrym obywatelem?

Na jakie problemy może napotkać?

Czy zawsze wszyscy będą chętni dołączyć do takiego człowieka? Dlaczego tak/nie?

Czy bycie dobrym obywatelem oznacza poświęcenie się?

W formie komentarza do dyskusji poinformuj, że dobry obywatel, to człowiek aktywny, podejmujący różnorodne działania, korzystający ze swoich praw. Często może napotykać przeciwników, osoby mające inne niż on interesy, musi też poświęcać swój czas. Może jednak wiele zyskać: rozwiązać problemy (np. pisząc petycje), zyskać przyjaciół, poczucie satysfakcji.

Część II – 15 minut

Podziel uczniów na 4-5 osobowe grupy. Każdej przekaz jeden z tekstów zawartych w załączniku nr 4.2. Zadaniem uczniów jest przeczytanie historii oraz odpowiedzenie na dołączone do niej pytania. Na koniec każda grupa streszcza tekst.

W formie wykładu wyjaśnij uczniom, że obowiązkiem państwa i Unii Europejskiej jest zapewnienie obywatelom możliwości swobodnego korzystania ze swoich praw. Dlatego organizowane są specjalne programy, które wspierają aktywność i pomysłowość swoich obywateli. Skierowane są one do dorosłych, ale również młodzieży już gimnazjalnej.

Uczniowie zapoznali się z dwoma bardzo ważnymi dla nich programami: Młodzież w Działaniu i Comenius. Więcej informacji na temat tych działań znajdziesz na stronach:

www.mlodziej.org.pl

www.comenius.org.pl

Faza podsumowująca – 5 minut

Poproś uczniów, aby wskazali, czego nauczyli się w trakcie tej lekcji. Następnie przypomnij, że nie zapisali tematu lekcji. Zachęć ich do samodzielnego ułożenia tematu. Zapisuj na tablicy propozycje. Na koniec możesz dodać swoją lub zaproponowaną w temacie scenariusza. Poinformuj, że mają prawo wybrać i zapisać tę, która ich zdaniem najlepiej oddaje treść lekcji.

MATERIAŁY POMOCNICZE

Załącznik nr 4.1. TABELKA DO METODY 365

Pamiętajcie, by wpisywać pomysły, które jeszcze nie znalazły się w tabeli.

Jakim człowiekiem powinien być dobry obywatel?		
1	2	3
4	5	6
7	8	9
10	11	12
13	14	15
16	17	18

Załącznik nr 4.2

Program Comenius²

Dzięki projektowi gimnazjaliści z Dębowca przez 3 miesiące uczyli się w partnerskiej szkole w Szwecji.

Wydaje się być oczywistym, że możliwość uczenia się w innej europejskiej szkole to być może jedno z najciekawszych doświadczeń w życiu tych młodych ludzi, że poznawanie innego systemu nauczania to ogromna próba z jaką musieli się zmierzyć. Nowa szkoła, koledzy, nauczyciele, środowisko, miasto i rodziny, u których gościli oraz bariera językowa i kulturowa to tylko te podstawowe progi jakie napotkali.» - koordynatorka projektu, Joanna Maciałowicz.

Relacja Pauliny po powrocie:

«W szwedzkiej szkole najbardziej podobały mi się lekcje praktyczne. Chodziłam na zajęcia z krawiectwa, cooking (gotowania), wood work (stolarstwa). Muzyka też była interesującym przedmio-

2) Comenius - Wyjazdy indywidualne uczniów, <http://www.frse.org.pl/media/dobre-praktyki/comenius-wyjazdy-indywidualne-uczniow> (dostęp: 2013.09.10)

tem, bo szkoła miała dobre wyposażenie: pianino, fortepian, 4 perkusje, w tym 2 elektryczne, wiele gitar klasycznych, elektrycznych i basowych oraz ukuleli.

Komunikacja miejska w Szwecji to również świetna sprawa! Myślę, że w większych polskich miastach też tak jest. Ze szkoły dostałam kartę magnetyczną i mogłam jeździć po całym Göteborgu autobusami i tramwajami, które jeździły co trzy minuty w każdym kierunku. Dzięki temu miałam okazję zwiedzić to piękne miasto portowe. Moim największym chyba przeżyciem była wizyta w operze – nigdy wcześniej nie miałam takiej okazji.

Dużym szokiem po przyjeździe do Szwecji były dla mnie relacje pomiędzy nauczycielami a uczniami. Tamtejsza młodzież zwraca się do pracowników szkoły po imieniu, wszyscy są dla siebie tacy otwarci. Nauczyciele nie trzymają się specjalnie jakoś razem. Podczas lunchu dosiadają się do uczniów, śmieją się i rozmawiają.»

marzec 2012

Pytania do tekstu:

Na czym polegał przedstawiony powyżej projekt?

Jakie korzyści osiągnęli uczniowie biorący udział w tym przedsięwzięciu?

Jak myślisz, z jakimi trudnościami musieli sobie poradzić uczniowie?

Program „Młodzież w działaniu”³

Młodzieżowe Biuro Informacyjne „String”

Uczniowie Gimnazjum nr 45 w Łodzi uczestniczyli w realizacji projektu pt. Młodzieżowe Biuro Informacyjne „String”. Na celu mieliśmy zdobycie funduszy na szkolny radiowęzeł. Pomysł narodził się podczas pobytu w Bawarii, gdzie nasi rówieśnicy z Niemiec realizowali podobny projekt. Byliśmy tak zafascynowani pracą w radiu, że nie widzieliśmy żadnych przeszkód. Po powrocie do szkoły, we wrześniu, zaczęliśmy więcej myśleć o rozpoczęciu działalności. Zgłosiliśmy się do pani dyrektor z naszym pomysłem, który został zaakceptowany. Zorganizowaliśmy więc spotkanie pod opieką nauczycieli, gdzie dowiedzieliśmy się o Programie MŁODZIEŻ, który mógł nam pomóc. Od razu wzięliśmy się do realizacji naszego pomysłu (...). Podział pracy przebiegł szybko i sprawnie, więc mogliśmy zabrać się do pisania i wypełniania wniosków. Podzieliliśmy się na dwuosobowe grupy i każda miała za zadanie opracować samodzielnie poszczególne punkty, dzięki czemu panował porządek. Każdy punkt dotyczył czegoś innego, między innymi musieliśmy się zastanowić nad tematami i rodzajami audycji (...). Na koniec trzeba było nanieść kilka poprawek, ale i z tym nie mieliśmy problemu. Zgłosiliśmy się do Stowarzyszenia „Opus”, które nam w tym pomogło. Ze spokojem mogliśmy odetchnąć i czekać na wynik.

Projekt został zaakceptowany i od tej pory zaczęła się naprawdę ciężka praca, zaczynając od kupna sprzętu, a kończąc na samych audycjach. Stworzyliśmy własny harmonogram, by było łatwiej wypełniać nasze obowiązki. Do każdego dnia były przypisane osoby prowadzące i temat audycji,

3) Opisy projektów z programu Młodzież w działaniu pochodzą z publikacji „Impuls. Zrobić coś - coś zmienić. 58 pomysłów na inicjatywy młodzieżowe” wydawnictwa Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji i dostępnej pod adresem:

http://www.mlodziw.org.pl/sites/mlodziw.org.pl/files/publication/442/impuls_zrobic_cos_cos_zmienic_58_pomyslow_na_inicj_14844.pdf (dostęp: 2013.09.10)

a żeby zdobyć informacje dotyczące interesujących nas tematów, organizowaliśmy wycieczki do wielu różnych miejsc, prowadziliśmy wywiady i przygotowaliśmy reportaże z uwzględnieniem aktualnych wydarzeń (...). Postanowiliśmy też przeprowadzić ankietę na terenie naszej szkoły, która miała za zadanie sprawdzić, jaką wiedzę, odkąd działa radiowęzeł, mają uczniowie na temat naszego miasta, kraju i Unii Europejskiej. Gołym okiem można było zauważyć różnicę między wiedzą posiadaną przez nich obecnie a wcześniejszą. Do tej pory możemy umilać sobie przerwy muzyką i aktualnościami ze świata, a nasze motto przy pracy brzmi: „CHCIEĆ TO MÓC”.

Wszystkim Wam, którzy dążycie do realizacji podobnego projektu, radzimy wierzyć w swoje możliwości, bo nie taki diabeł straszny, jak go malują. POWODZENIA!

Pytania do tekstu:

Na czym polegał przedstawiony powyżej projekt?

Jakie korzyści osiągnęli uczniowie biorący udział w tym przedsięwzięciu?

Jak myślisz, z jakimi trudnościami musieli sobie poradzić uczniowie?

Program „Młodzież w działaniu”

Ku morzu!

Grupa nieformalna Wehikuł Czasu

Jesteśmy grupą młodych żeglarzy z Radomia, poznaliśmy się w Klubie Żeglarskim „Bulaj”, który działa w naszym mieście przy Domu Kultury „Idalin”. Ktoś kiedyś powiedział, że uprawiamy żeglarstwo „starożytne”, tzn. pływamy na własnoręcznie wyremontowanych łódkach (przeważnie bez kabin), śpimy w namiotach (...), wszystko robimy jak najmniejszym kosztem (...). Jakies trzy lata temu pojawił się pomysł, aby przepłynąć cały szlak żeglowny Wisły z Krakowa do Gdańska. Jest to przecież jedna z najciekawszych rzek Europy. Brakowało nam niestety środków, gdyż pozyskanie sponsorów to naprawdę trudna sprawa. Gdy dowiedzieliśmy się o możliwości uzyskania grantu [pieniędzy] z funduszy UE, postanowiliśmy opracować wniosek i go wysłać. Udało się! Po otrzymaniu decyzji ostro wzięliśmy się do pracy. Zbudowaliśmy pomniejszoną replikę [kopię] pomorskiego kutra pławnicowego z przełomu XVI i XVII wieku (...). Zbudowanym jachtem przepłynęliśmy ponad 900-kilometrowy odcinek Wisły, z podkrakowskich Koszyc aż do Gdańska. Każdy z nas miał przydzielone zadanie i był za coś odpowiedzialny, jednak w trakcie realizacji nieco się to zmodyfikowało. Każdy z nas miał swój udział zarówno w pracach fizycznych, jak i umysłowych. Początkowo grupa liczyła 6 osób, jednak w szczytowym momencie liczba osób dochodziła do 30. Realizacja projektu była dla nas nie tylko dobrą zabawą i urzeczywistnieniem marzeń, ale także wspaniałą lekcją. Uwierzyliśmy we własne siły, zintegrowaliśmy się ze sobą jeszcze bardziej, nauczyliśmy się współdziałania, pracy w grupie, rozwiązywania problemów, planowania, kompromisu. Otworzyły się przed nami nowe możliwości, mamy coraz więcej pomysłów. (...) Ważne, aby mieć kontakt z Narodową Agencją Programu MŁODZIEŻ, radzić się jej pracowników w sprawach niejasnych i informować na bieżąco o zmianach, które są raczej nieuniknione. Nasze największe trudności związane były chyba właśnie z harmonogramem i dokumentacją w trakcie budowy, kiedy każdy z nas pochłonięty pracą fizyczną nie miał zbyt wielu możliwości rozliczania tego wszystkiego tak, jak było w planach. Mimo niewielkich trudności, jakie napotkaliśmy – daliśmy radę! Jesteśmy bardzo zadowoleni i nie żałujemy udziału w tym przedsięwzięciu. W przypadku realizacji takich projektów spełnia nie marzeń to także dobry sposób na naukę.

Pytania do tekstu:

Na czym polegał przedstawiony powyżej projekt?

Jakie korzyści osiągnęli uczniowie biorący udział w tym przedsięwzięciu?

Jak myślisz, z jakimi trudnościami musieli sobie poradzić uczniowie?

Program „Młodzież w działaniu”

Studio muzyki i tańca

Grupa taneczna „Boston” przy Gminnym Centrum Kultury

Jesteśmy młodymi ludźmi, zamieszkującymi niewielką miejscowość Łobżenicę w województwie wielkopolskim, liczącą 3200 mieszkańców. Zналиśmy się od dawna – ze szkoły, podwórka. Jednak z czasem dojrzywała w nas myśl stworzenia czegoś, co pozwoli nam na samorealizację, jak również spowoduje, że zostaniemy dostrzeżeni w naszym środowisku. Stąd pomysł stworzenia grupy tanecznej „Boston”. W chwili tworzenia grupy było nas zaledwie sześcioro. Kiedy rozpoczęliśmy działalność, grupa zaczęła się rozrastać, co nas bardzo ucieszyło, ponieważ zobaczyliśmy, że robimy coś, co jest akceptowane w środowisku, zwłaszcza w kręgach młodzieżowych. Ponieważ nasze działania zaktywizowały pewną grupę młodzieży, wyciągnęliśmy ją z marazmu, nauczyliśmy umiejętnie wypełniać czas wolny. Spotykaliśmy się bardzo często na próbach, na które każdy z nas niecierpliwie czekał. Próby, oprócz tego, że była to nauka tańca, stały się również spotkaniami integracyjno-towarzyskimi. Nasza grupa na tych spotkaniach zaczęła realizować swoje zamierzenia artystyczne. Po pewnym czasie okazało się, że staliśmy się bardzo kreatywną grupą młodzieży, która nie tylko tworzy nowe układy sceniczne, ale musi zdobywać fachową wiedzę na temat choreografii, muzyki i tańca, co rozszerzyło nasze horyzonty. Po zakończeniu projektu funkcjonujemy w tej grupie do dnia dzisiejszego, dalej realizując swoje zamierzenia artystyczne, jak uprzednio biorąc udział w próbach i występach artystycznych. Udział w projekcie pozwolił nam uwierzyć w to, że też coś potrafimy, że możemy stworzyć coś ze swoich własnych pragnień i dokonań. Wszystkich młodych ludzi zachęcamy do uczestnictwa w różnych programach, które ich aktywizują. Jesteście coś wariaci!

Pytania do tekstu:

Na czym polegał przedstawiony powyżej projekt?

Jakie korzyści osiągnęli uczniowie biorący udział w tym przedsięwzięciu?

Jak myślisz, z jakimi trudnościami musieli sobie poradzić uczniowie?

Program „Młodzież w działaniu”

Nasza świetlica naszą rozrywką

Grupa młodzieży przy Stowarzyszeniu Kobiet Wiejskich „Kwadrat”

Grupa uczestnicząca w projekcie to dzieci i młodzież mieszkająca w tej samej wsi. Spotykali się nad jeziorem, na boisku, wspólnie od kilku lat przygotowywali kolędę dla mieszkańców. Zaangażowali się również w remont świetlicy w naszej miejscowości. Chęć działania zrodziła się, gdy pomieszczenie było pięknie odnowione, ale puste. Wtedy właśnie zapoznaliśmy się z Programem MŁODZIEŻ i postanowiliśmy podjąć wyzwanie. Ustaliliśmy, co chcemy i co możemy zrobić. Powstał projekt, który ku naszemu zaskoczeniu i ogromnej radości został zaakceptowany. Jego celem było zorganizowanie zajęć, zaangażowanie w nie młodych mieszkańców naszej miejscowości oraz zapoznanie z naszymi osiągnięciami społeczności lokalnej. Zajęcia trwały rok, odbywały się w każdą sobotę, często również w piątek po południu, a w wakacje i w ferie kilka razy w tygodniu. Uczestniczyło w nich ok. 30 osób w wieku od 7 do 25 lat. Odbyły się warsztaty teatralne, ceramiczne, malarskie, rzeźbiarskie, zdobienie porcelany, malowanie na szkle i jedwabiu, zajęcia sportowe i kulinarne. Wyjeżdżaliśmy na wycieczki, biwak i rajdy rowerowe. Organizowaliśmy wystawy swoich prac w Żywkach oraz innych miejscowościach. Przygotowaliśmy przedstawienie teatralne – „Zemstę”, które cieszyło się dużym uznaniem (...). Młodzież uczestnicząca w różnego rodzaju zajęciach z dużym zainteresowaniem nabywała umiejętności artystyczne od instruktorów. Wszyscy szanowali prace swoich kolegów, nie zdarzyło się, żeby coś zostało zniszczone, a prawie cały czas na stołach leżały rozpoczęte prace, stała scenografia, a w szafie wisały stroje i rekwizyty do „Zemsty» (...). Młodzież sama utrzymywała porządek, sami ogrzewaliśmy pomieszczenie zimą, troszczyliśmy się, aby był przygotowany i przyniesiony opał. Kiedy organizowaliśmy imprezy, informowaliśmy o nich mieszkańców i zapraszaliśmy gości, samodzielnie przygotowywaliśmy poczęstunek. Poważnym problemem w początkowym etapie wydawało się nam pozyskanie środków własnych na dofinansowanie projektu. Był taki moment, że uznaliśmy to za nierealne: nadleśnictwo wyczerpało fundusze na darowizny, zostaliśmy bez drewna na opał. Wójt stwierdził, że na razie nie możemy liczyć na wsparcie gminy, a o sponsorach prywatnych przestaliśmy nawet marzyć. Pełni obaw stwierdziliśmy, że należy zabrać się ostro do pracy, a gdy efekty będą widoczne, może coś się zmieni. Tak też się stało. Dostaliśmy drewno, zaczęło nam przybywać mebli i sprzętu. Uzyskaliśmy obietnicę dofinansowania projektu przez gminę. Po kolejnych wystawach, a w szczególności po „Zemście”, znaleźli się nawet sponsorzy indywidualni, dzięki którym możemy kontynuować zajęcia. Przekonaliśmy się, że aby coś otrzymać, należy na to zapracować (...). Działalność naszej świetlicy cieszy się uznaniem, gdyż jak dotąd jest to jedyna tego rodzaju placówka w gminie.

Pytania do tekstu:

Na czym polegał przedstawiony powyżej projekt?

Jakie korzyści osiągnęli uczniowie biorący udział w tym przedsięwzięciu?

Jak myślisz, z jakimi trudnościami musieli sobie poradzić uczniowie?

Publikacja jest częścią projektu:
Euro obywatel

Projekt został zrealizowany dzięki
dofinansowaniu ze środków Urzędu Miasta
Stołecznego Warszawy.

Za treść publikacji odpowiada Fundacja Civis
Polonus, poglądy wyrażone w publikacji
nie odzwierciedlają oficjalnego stanowiska
grantodawcy.

Autorzy:
Piotr Sienkiewicz, Julia Sienkiewicz

Wydawca:
Fundacja Civis Polonus
Tel. 22 827 52 49

Biuro Fundacji:
ul. Warecka 8 lok. 85
00-040 Warszawa
e-mail: fundacja@civispolonus.org.pl
www.civispolonus.org.pl

Warszawa, wrzesień 2013

Wszelkie prawa zastrzeżone. Przedruk i kopiowanie
jakiegokolwiek części niniejszej publikacji,
z wyłączeniem niekomercyjnego wykorzystywania
w celach edukacyjnych, wymaga pisemnej zgody
Wydawcy.

www.samorzaduczniowski.org

Strona zawiera bogate zasoby wiedzy i narzędzi dla opiekunów samorządów uczniowskich. Znajdziesz na niej scenariusze zajęć, przykłady dobrych praktyk oraz inspirującą bibliografię.

www.mlodziezmawplyw.org.pl

Portal ma na celu inspirowanie i wspieranie włączania młodych ludzi w procesy decyzyjne w szkole i społeczności lokalnej poprzez współpracę z samorządami uczniowskimi i młodzieżowymi radami gmin. Zawiera scenariusze lekcji i projektów edukacyjnych, opracowania praktyczne i naukowe oraz przewodniki dla nauczycieli pozwalające spojrzeć na partycypację młodzieży w szerszym kontekście.

www.mlodziejowarada.org.pl

Strona dostarcza przydatnych informacji i wskazówek jak powołać młodzieżową radę gminy, przeprowadzić do niej wybory oraz przygotować do pracy, w tym: do prowadzenia konsultacji, debat i realizacji projektów.

Fundacja Civis Polonus

T 22 827 52 49

biuro:

ul. Warecka 8 lok. 85, 00-040 Warszawa

e-mail: fundacja@civispolonus.org.pl

www.civispolonus.org.pl

Projekt współfinansuje m.st. Warszawa

